

# ĆWIERZEWICZ (Ćwierzowicz, Ćwirzowicz)

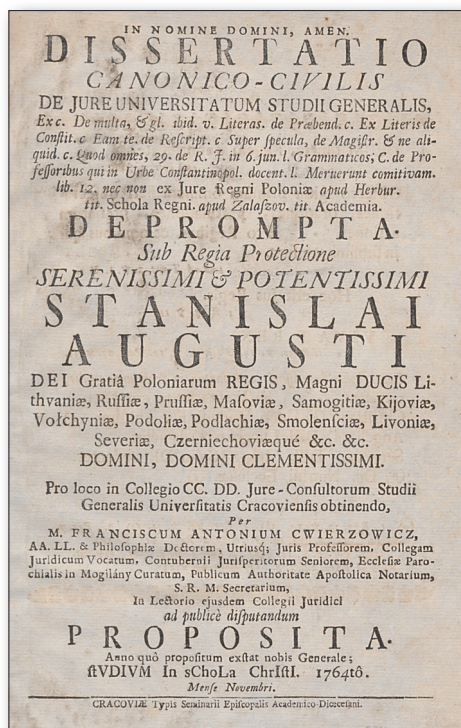
FRANCISZEK Antoni

(ur. 1733 r., zm. 9 VIII 1799 r.)

Pochodził z Myślenic, był synem tamtejszego mieszczanina Wojciecha.

Studiował na Uniwersytecie Krakowskim. W 1750 r. uzyskał promocję na bakałarza sztuk wyzwolonych, a już w kolejnym roku tytuł mistrzowski *artium* oraz doktorat filozofii, po czym wykładał jako *extraneus*. Po obronie 15 maja 1761 r. tezy z logiki został inkorporowany do Kolegium Mniejszego. Odbywszy następnie studia prawnicze, zdobył bakalaureat praw obojga i 31 stycznia 1763 r. uzyskał nominację na seniora Bursy Prawników wraz z zezwoleniem wykładania reguł prawa (objął tę funkcję 21 czerwca t.r.). Już 16 grudnia 1763 r. uzyskał zgodę uniwersytetu na przeniesienie do Kolegium Prawniczego. Niecały rok później, w listopadzie 1764 r., odbył responsję, przedstawivszy do dysputy rozprawę o prawach i przywilejach uniwersyteckich (*Dissertatio canonico-civilis de iure universitatum...*, Kraków 1764). W zgodzie z prądami intelektualnymi swej epoki nie poprzestał w niej na odwołaniach do

prawa kanonicznego i rzymskiego, lecz odniósł się także do prawa krajowego, obowiązującego w Rzeczypospolitej. Jako członek Kolegium Prawniczego był siedmiokrotnie wybierany na jego przełożonego. Raz wystąpił w tej roli jako substytut (to właśnie Ćwierzewicz był ostatnim prepozytem kolegium, urzędującym do jego rozwiązania w wyniku reform Kołłątajowskich) oraz co najmniej trzykrotnie był wybierany na radcę (konsyliarza). Na Wydziale Prawa wykładał różne przedmioty. Od co najmniej 1765 r. był profesorem prawa rzymskiego (*Iustinianaeus*), przy czym przedmiot ten wzbogacony był



Karta tytułowa rozprawy Franciszka Ćwierzewicza *Dissertatio canonico-civilis de iure universitatum studii generalis*, Kraków 1764 (BJ 33509 III Mag. St. Dr.)

już wówczas o elementy prawa krajowego (zapewne ziemskiego i miejskiego). Przed 19 października 1770 r. obsadzona została przez Ćwierzewicza *professio Doctoriana*, czyli Katedra Kazuistyki, do której od semestru zimowego 1773/1774 dołączył wykład prawa natury i prawa narodów (była to dawna profesura Świętych Kanonów, tzw. *Magdalenistica*). W 1779 r. prowadził natomiast wykłady z zakresu procesu kryminalnego. W okresie reform Kołłątajowskich został wysłany na emeryturę.

Dydaktyką zajmował się Ćwierzewicz także poza uniwersytetem. Wiadomo, że w latach 1755–1761 uczył gramatyki, poetyki, retoryki i dialektyki w Szkołach Nowodworskich. W 1761 r. był także seniorem szkoły przy kolegiacie św. Floriana na podkrakowskim Kleparzu. W latach 1762–1763 pełnił natomiast funkcję dyrektora diecezjalnego seminarium duchownego.

Z jego dorobku, oprócz cytowanych wyżej rozpraw inkorporacyjnych, zachowało się w formie drukowanej kilka utworów, mianowicie dysertacja kanonistyczna przedstawiona w seminarium duchownym (*Dissertatio canonico moralis de sacramentis...*, Kraków 1776) oraz kilka mów okolicznościowych: pochwała jurysprudencji, wygłoszona w Kolegium Prawniczym w 1763 r. (*Arbitra in omni causa consultissima, Jurisprudencia. Sive laudatio ejusdem circa primum ad cathedram ingressum...*, Kraków 1763), kazania wygłoszone w kościele trynitarzy na Kazimierzu w 1762 r., mowa pogrzebowa ku czci Adama Jordana, kasztelana wojnickiego, oraz panegiryk z okazji otrzymania doktoratu teologii przez o. Szymona Stocha Szczecińskiego, karmelitę.

Już w 1761 r. tytułował się Ćwierzewicz sekretarzem królewskim, a w 1763 r. notariuszem apostolskim. Świecenia kapłańskie przyjął w 1761 r. Jego pierwszym znanym beneficjum była altaria św. św. Piotra i Pawła w krakowskim kościele Mariackim. Dnia 18 lipca 1764 r. został plebanem w Mogilanach. Jako proboszcz mogiłański wyświęcił m.in. 7 maja 1767 r. kościół filialny w Świątnikach oraz opracował dla niego plan nabożeństw. Od 23 października 1773 r. był Ćwierzewicz prebendarzem kościoła św. Marii Magdaleny w Krakowie; beneficjum to utrzymał do 1797 r. Od 27 lutego 1769 r. był kanonikiem kapituły kolegiackiej Wszystkich Świętych w Krakowie (najpierw kanonii św. św. Antoniego i Leonarda, a od 1773 r. „prawniczej” kanonii prebendy Górski, I ministerium), od 7 kwietnia 1775 r. (instalowany 20 maja t.r.) do śmierci sprawował kanclerstwo w tej kapitule. W latach 1790 i 1792 wzmiankowany był jako scholastyk kurzelowski, a w 1779–1780 administrował prebendą szpitalną w Myślenicach. Orzekał także jako asesora sądu konsystorskiego krakowskiego.

Zmarł 9 sierpnia 1799 r. w swych rodzinnych Myślenicach.

AUJ rkps 51 s. 106–222, *passim*; AUJ rkps 208 s. 352; BJ rkps 5359 II t. 2 fol. 258–260v; Estreicher Bibliografia 14 s. 476–478; *Encyklopedia kościelna*, red. R. Łukaszyk *et al.*, t. 3, Lublin 1979, s. 964; Michalewiczowie 5/1 s. 41; Patkaniowski Dzieje s. 19–20; A. Petrani, *Nauka prawa kanonicznego w Polsce w XVIII i XIX wieku*, Lublin 1961, s. 150–153; Z. Ruta, *Nauczyciele kolonii akademickich Uniwersytetu Krakowskiego w XVIII wieku*, „Roczniki Naukowo-Dydaktyczne Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie”, Prace Historyczne, 4, 1968, s. 120–121; Szczepaniak Duchowieństwo s. 567.

Krzysztof Fokt, Katarzyna Kuras